

Arbejdet med Museum Skanderborgs samling i 2021

Generelt på museet i året 2021

På Perron1 har man arbejdet med at sætte nye standarder for, hvad et lokalhistorisk museum kan betyde i en global verden. Det helt særlige og innovative for dette projekt er placeringen og stedets potentiale – netop at forme den kulturelle ventesal med et nyt museum på Skanderborg Station. Vi transformerer den nedlagte postbygning på stationen til et mødested for fællesskaber med udgangspunkt i historien.

I 2021 har museet således arbejdet med at aktivere bygningens potentiale. Gennem arrangementer, pop-up udstillinger, laboratorium og arkiv undersøges det, hvordan bygningen kan bruges af både medarbejdere og besøgende. Der har været åbent alle dage fra klokken 10 til 18 - bortset fra coronaledlukninger. Butikken og caféen opbygger langsomt brand og varesortiment, og flere og flere kommer og køber gaver eller bare en kop kaffe.

Arrangementerne har spændt fra foredrag om så forskellige emner som Star Wars og 2. Verdenskrig, Kunst i kirker og Hørproduktion i jernalderen. Der har været Fortællehjørnet med Skanderborg Museumsforening, præsentation af arkitektforslag til renovering af Dagmarbroen med Dagmars Brobisser samt et par bogreceptioner om først 'Teglstensværker i Skanderborg' og senere den absolutte højdespringer publikumsmæssigt, boglanceringen af Marianne Verges nye bog – 'Bo Ark, Peter Sommer og jeg' den 15. oktober. Her deltog omkring 250 gæster i de cirka to timer, som arrangementet varede. Den navnkundige Café Bohème genopstod, mens gamle venner mødtes og snakkede, drak Klosterøl, hørte musik og delte historier.

Udstillingerne på Perron1 har haft pop up-mæssig karakter. I projektet 'Kunstlaboratorium på Perron1' afprøves der måder, hvorpå kunst kan være med til at formidle historie. Besøgende kan blandt andet gå på opdagelse i en videoinstallation fra loft til gulv, svævende gipsformationer med sirligt tegnede kranier og blive omhyllet af lyden af dryppende vand. Projektet er skabt i et samarbejde med Kunstråd Skanderborg og er en del af den formidlingsstrategi, som museet arbejder på i forbindelse med at skabe det nye museum. Folk begynder at finde ud af, at museet er på perronen, og at de er velkomne. Der har været ikke mindre end 9.913 besøgende i løbet af året. Hvilket må siges at være flot, set i lyset af corona-situationen og den midlertidige karakter, som vores formidling har haft.

På Øm Kloster Museum betyder placeringen mellem Gudensø og Mossø i Søhøjlandets storslåede natur, at stedet tiltrækker publikum, også under coronakrisen. Der har været god søgning til arrangementer og åbninger, og besøgstallene for 2021 viser en lille stigning i forhold til 2020.

I Skanderborg Bunkerne er der taget hul på en renovering af udstillingerne i Bunker III – Den danske del. Udstillingerne om Besættelsen den 9. april 1940 og Politiet under 2. Verdenskrig er blevet nyopstillet med anden scenografi, plancher og lys. Planen er at renovere de forskellige rum løbende over de næste par år uden at lukke bunker-udstillingerne, da de tiltrækker et stort publikum.

I 2021 er der også arbejdet videre med en lydculisse, som genskaber nogle af de lyde, som man mener har været bunkerne. Projektet er klar til sæsonåbning i april 2022.

På Museet på Gl. Rye Mølle er der lavet en ny udstilling om glasproduktion i Rye-området. Udstillingen fortæller om udnyttelsen af områdets ressourcer i tiden efter Reformationen og sætter det ind i et nutidigt perspektiv. Møllens museumsbutik har fået et løft i form af udvidet varesortiment og ny indretning. Der har været fin tilslutning til de arrangementer, som er blevet afholdt på møllen. Den absolutte højdespringer var julemarkedet, som blev afholdt sammen med Borgerforeningen i Gl. Rye. Det var en stor succes med 620 besøgende børn, voksne og nisser.

De nye tiltag afspejler sig fint i besøgsstatistikken for møllen, der har oplevet tæt på en firedobling af besøgstallet i forhold til sidste år. 2347 personer besøgte Museet på Gl. Rye Mølle i 2021.

Registreringssystemet SARA

Der er stadig intet nyt om, hvordan de forskellige udfordringer med registreringssystemet SARA fra 2018 kan blive løst. Der er fortsat ikke oprettet en funktion, der kan sikre overførslen af data fra det arkæologiske udgravningsregistreringssystem MUD. Alle arkæologiske museer må derfor stadig afvente muligheden for at kunne færdigregistrere sine genstande fuldstændigt. Hos Museum Skanderborg er der sådan, at arkæologiske genstande først er optaget i museets samling, når de er overført fra MUD til Regin/SARA. Det er ikke sådan, at arkæologiske genstande ikke kan registreres. Det bliver de i MUD, men dette er et arbejdsredskab og ikke en endelig registrering. På nuværende tidspunkt mangler der overførsel af fund fra knap fire års udgravningskampagner, ca. 7.000 – 10.000 genstandsposter.

SARA har også den udfordring, at en del poster, som ikke er genstandsposter, fejlagtigt er kommet over som sådanne. Det betyder, at poster registreret som Tegninger, Fotolister (dette gælder især på det arkæologiske område) og Kommunikation alle er talt med som genstandsposter. Man kan derfor ikke trække antallet af reelle genstandsposter ud, da dette antal jo langt fra er retvisende.

Overførte sager og genstandsnumre fra de tidligere selvstændige afdelinger Gl. Rye Mølle og Ferskvandsmuseet med akronymer "GRM" og "FMR" er indlagt i systemet to gange og forstyrrer derfor også antallet af reelle sagsnumre og genstandsposter.

Der er gjort opmærksom på de ovennævnte fejl til SARA-systemets styregruppe, men problemerne er ikke løst endnu.

2. Verdenskrigs-samling og våbentilladelse

Følgende opsummering er overført fra opsamlingen med arbejdet i 2018. Der er ikke sket noget yderligere i sagen siden sidste genstandsrevision, og der er derfor henvist til nogle af bilagene fra 2020-2021.

Museet har i 2016 fået tilbudt at overtage ejerskabet af 14 våbengenstande, som er indlånt fra Tøjhusmuseet, der nu hører under Nationalmuseet. Listen over de tilbudte genstande var med revisionsrapport 2016. Der blev indledt en proces omkring de juridiske omstændigheder omkring overdragelse, som er afhængig af fornyelse af museets våbentilladelser.

Nationalmuseet har dog i 2018 i princippet overdraget våbnene til Museum Skanderborg pr. 1. august 2018 med en bemærkning om, at vi skal sørge for at opfylde gældende våbenlovgivning, hvilket kan gøres på flere måder. Vi kan også vælge at destruere dem, hvis vi ikke ønsker at optage dem i museets samling.

Våbnene er for de flestes vedkommende en del af udstillingen i Skanderborg Bunkerne.

Museum Skanderborg har ikke endeligt optaget dem i vores samling, før vi har en afklaring på problematikken omkring våbentilladelsen. Denne er per dags dato ikke løst endnu.

Som nævnt i foregående år, så har en lovændring givet udfordringer i forhold til indhentning af våbentilladelser. Politiet har pr. 08.03.2017 givet våbentilladelse til blankvåben, magasiner og signalvåben samt afladte patroner (*se bilag 1 og 2 fra 2020*). Politiet har pr. 09.06.2017 godkendt opbevaringen af genstandene i museets udstillinger (*se Bilag 3 fra 2020*).

Tilladelser til nyere automatvåben blev i første omgang lagt under Justitsministeriet. Museet har været i dialog med Justitsministeriet i efteråret 2017 og over sommeren 2018. I februar 2019 fik museet henvendelse fra Rigspolitiet, som nu havde overtaget opgaven med den type våbentilladelser. Museet indsendte en indsendt en ny ansøgning i februar 2019 (*se bilag 10 fra 2020*) om tilladelse til de resterende våben i samlingen.

I maj 2020 har museet fået tilsendt en liste over oplysninger, som Rigspolitiet ønskede yderligere til deres sagsbehandling (*se bilag 1, mail og bilag 2, scan fra Rigspolitiet fra 2021*). Grundet Covid-19 nedlukning er de sidste af disse oplysninger først indsendt marts 2021 (*Bilag 3, VÅBENLISTE_FEBRUAR_2021 fra 2021*). I august 2021 fik museet en ny mail fra Rigspolitiet med ønske om yderligere oplysninger. Mange af disse oplysninger var efter vores opfattelse allerede i museets ansøgning fra 2019. Vores i marts afsendte

våbenliste var tilsyneladende heller ikke modtaget på det rette sted. En svarmail på disse forhold blev ikke besvaret af Rigspolitiet, hvorfor sagen ikke blev behandlet yderligere på museet, før vi havde dette svar. I februar 2022 har vi så modtaget endnu en mail fra Rigspolitiet. Museet har igen forsøgt at svare fyldestgørende på deres anmodning om oplysninger (Se bilag 1: Oplysninger angående Rigspolitiets j.nr. 2019-002965). Vi afventer stadig Rigspolitiets fortsatte sagsbehandling.

Nyere tids samling

I forbindelse med, at museumsinspektør Henrik Bredmose Simonsen gik på efterløn i september 2020, er der påbegyndt en overdragelse af varetagelsen af effekterne i samlingen på Museet på Gl. Rye Mølle. Henrik havde i et par år arbejdet med at udrede samlingen, som nu står pakket i kasser med pakkelister, som skal videre til Museums Skanderborgs magasiner, da der ikke er optimale magasinforhold på Gl. Rye Mølle. I arbejdet indgår også en vurdering af genstandenes endelige optagelse i Museum Skanderborgs samling.

Grundet nedlukninger i 2020 som følge af Covid-19 pandemi, nåede Henrik ikke at lave overdragelsen før sin fratrædelse. Der blev lavet en aftale om, at han blev ansat i et begrænset antal timer for at kunne medvirke i arbejdet. Der har foreløbig været arbejdet med samlingen på Gl. Rye Mølle i efteråret 2020, hvorefter arbejdet atter blev standset af en nedlukning. Arbejdet nåede ikke at blive genoptaget i 2021, da der med fortsatte coronanedlukninger var prioritering af andre opgaver.

I efteråret 2020 blev der indledt en gennemgang af samlingen af julepynt. For år tilbage var det tradition at pynte museet op til jul. Her blev der brugt både genstande med rekvisitstatus og museumsgenstande. De to genstandstyper har været blandet sammen, og gennem årene er der blevet ødelagt en del glaspjnt, når det har været udstillet på juletræet. Gennemgangen af julepynten blev gjort færdig i 2021. Tingene blev nedpakket med opdaterede pakkelister og tydelige kassenumre. Der bliver ikke taget genstandsfotos.

Indlån og udlån af genstande

I november 2020 fik museet fået en henvendelse fra Nationalmuseet, som havde gennemgået en låneaftale lavet tilbage i 1980'erne til det daværende private Frihedsmuseet i Skanderborg. Lånene fremgik af sidste års indlånsliste. Nationalmuseet ville gerne overdrage de fleste genstande til Museum Skanderborg. En enkelt genstand, en engelsk radiosender, blev der lavet en ny låneaftale på i 2021. Overdragelsen af de lånte genstande har haft en lang behandlingstid i Kulturstyrelsen. De lånte genstande er først overdraget pr 01.03.2022 pr mail (Se Bilag 2: Mail om overdragelse fra Nationalmuseet). De optræder således først over indkomne genstande for 2022, men er fjernet fra museets indlånsliste pr 22. marts 2022.

I forbindelse med Ammunitionsrydningstjenestens gennemgang af sprængningsmateriel har Forsvarets Materieltjeneste udlånt en stativ samt fire øvelsesgranater i et langtids/fast udlån.

Samlingen revideres løbende og i forbindelse med nyopstilling af bunkermuseets udstillinger er der fremkommet tre ældre låneaftaler. Disse er i øjeblikket under behandling og vil fremgå af næste års låne- eller indkomstliste, idet flere af udlånerne er villige til at overdrage de lånte genstande til Museum Skanderborg, og ellers bliver låneaftalen fornyet.

Listen over indlån på Øm Kloster Museum er uændret.

På Museet på Gl. Rye Mølle har man i 2021 haft lånt en udstoppet ulv fra en privat person. Denne er leveret tilbage, men lånes måske igen til åbnings sæsonen i 2022.

Museum Skanderborg har i 2021 fortsat udlånt en stor sejlkajak med mast og sejl til Museum Silkeborg. Desuden er en kniv med en ulv afbilledet på skaftet udlånt til Naturhistorisk Museum. De udlånte genstande fremgår af udlånslisten.

Se Bilag 3 med indlånte genstande.

Se Bilag 4 over udlånte genstande.
Se Bilag 5 over indlån på Øm Kloster Museum.

Sammenfatning af indkomst til museets samling

I perioden 01.01.2021 til 31.12.2021 er der oprettet 31 nye sagsnumre, hvoraf 14 er sager fra nyere tid og 17 er arkæologiske sager. I alt er der optaget 193 nye genstande i museets samling i 2021.

Af særlige sager kan fremhæves en komplet "Hjemmefest-kit" til at lave sin egen Hjemme-Smukfest. Smukfest 2020 blev aflyst pga. Corona-restriktioner i Danmark. I stedet solgte Smukfest en Hjemmefest-pakke, dvs. en kasse udstyr til at holde en hjemmefest - 'festival-to-go' blev det også kaldt. En komplet hjemmefest-pakke er skænket til museet af Smukfest.

I sagen er der også registreret andre effekter fra Smukfest 2020, samt en enkelt genstand fra Smukfest 2021, som heller ikke blev afviklet.

Jazzmusiker Ed Jones flyttede til en gård ved Vitved i 1971 med sin kone. Ed Jones havde musikværelse på 1. sal i stuehuset men efterhånden bredte hans scrapbogsvæg sig så meget, at noget af det kom til at hænge i det ene udhus. Efter Eds død har hustuen solgt gården, og effekterne fra væggen i udhuset er overdraget til Museum Skanderborg/Skanderborg Historiske Arkiv.

Ed Jones var en markant jazzmusiker omkring Århus og var med i de første år på Smukfest, især i området omkring RamJam samt omkring et orkester for udviklingshæmmede 'Skanderborg Svalerne'. I sagen er der registreret tre af de billeder, som indgik i Ed Jones' hyldestvæg. Resten af afleveringen er taget ud af rammerne, der alle var i dårlig stand og registreret som arkivalier i arkivernes registreringssystem Arkibas.

Rødt satinbånd fra indvielse af Skanderborg Bybad og genbrugt til indvielse af Sløngelpladsen. Det røde bånd blev brugt og genbrugt ved to markante indvielse i Byparken Skanderborg. Første gang var 24. juni 2021, da borgmester Frands Fischer savede båndet over ved åbningen af søbadet, senere omdøbt til Skanderborg Bybad. Anden gang var 4. september 2021, da en flok børn rev båndet over ved åbningen af Sløngel Pladsen, en legeplads med Ole Lund Kirkegaard tema.

De arkæologiske sager er ikke oprettet i SARA, men dokumenteret i MUD.

Museets samlinger er færdigregistrerede bortset fra igangværende udgravningskampagner.

Museum Skanderborg vil fortsat have fokus på at holde orden på og optimere magasinerne. Vi er i øjeblikket ved at gennemgå dele af Hørning magasin, hvor dårligt bevarede genstande indstilles til udskillelse.

CAP/LHM 24. marts 2021

Følgende bilag er vedlagt:

Bilag 1: Oplysninger angående Rigspolitiets j.nr. 2019-002965

Bilag 2: Frit lejde våben overdragelse (mail om overdragelse af genstande fra Nationalmuseet)

Bilag 3: SBM-indlån Master pr 01-03-2021

Bilag 4: SBM-Udlån Master pr 01-03-2021

Bilag 5: Indlån Øm Kloster pr 01-03-2021